30 ta' Ġunju, 1964.

Imħallef:

Onor. Edoardo Magri, LL.D.

Carmelo Schembri pro et noe et

versus

Anthony Camilleri OBE noe.

Dazju — Rifużjoni — Preskrizzjoni — Rinunzja — Art. 2238, Kodiċi Ċivili.

Ir-rikonoxximent tad-debitu da parti tad-debitur wara li jkun għalaq it-terminu tal-preskrizzjoni jammonta għal rinunzja tal-preskrizzjoni ġia kompjuta.

Il-Qorti, rat l-att taċ-ċitazzjoni li bih l-atturi et nomine — premess illi l-atturi importaw kwantità ta' papoċċi u fuqhom ġew imġegħlin iħallsu dazju eċċessiv bħala li kieku dawn l-oġġetti kienu żraben jew sandlijiet li jintużaw għat-triq u dan fl-ammont komplessiv ta' mija u wieħed u ħamsin lira, seba' xelini u żewġ soldi £151-7-2) kif jirriżulta mill-prospett Dok. A, premessi d-dikjarazzjonijiet neċessarji u mogħtija l-provvedimenti opportuni — talbu li jiġi dikjarat u deċiż li t-tip ta' oġġetti importati mill-atturi huma fil-fatt papoċċi għall-finijiet u effetti tal-liġi tad-Dazju tad-Dwana u mhux bħala żraben kif ġew klassifikati mill-konvenut nomine u hekk dazjati u (2) illi l-konvenut noe jiġi minn din il-Qorti ikkundannat jirrestitwixxi lill-atturi l-ammont ta' mija u wieħed u ħamsin lira, seba' xelini u żewġ soldi (£151-7-2) minnhom imħallsa żejda bħala dazju għar-raġunijiet premessi, bl-imgħax u bl-ispejjeż.

Omissis.

Rat in-nota ta' l-eċċezzjonijiet tal-konvenut nomine li biha jgħid illi l-ammont ta' dazju reklamat u li jirrigwarda l-importazzjoni kif murija fil-prospett Dok. A eżibit mill-atturi fil-kors normali ta' l-importazzjoni u ma tħallasx "under protest"; *illi l-azzjoni riferibbli għal rifużjoni dwar dawn il-partiti hija* preskritta bid-dikors taż-żmien u hija applikabbli għal kaž tal-preskrizzjoni ta' sentejn; illi dawn il-partiti jirriferixxu effettivament għall-perijodu anteċidenti għat-12 ta' Lulju, 1956; illi *fil-partiti l-oħra* (u *okkorrendo* mhux eskluż anki fil-partiti fuq imsemmija) iż-żraben illi dwarhom l-esponent ma tax rifużjoni għandhom jiġu kunsidrati għall-fini tad-dazju bħala żraben u mhux papoċċi kif jippretendu l-atturi u fil-fatt din l-għamla ta' żraben mhix bħal dawk illi dwarhom kien hemm deċiżjoni mill-Qorti kompetenti kif jippretendu l-atturi;

Omissis.

Ikkunsidrat:

Li l-kwistjoni li għandha tiġi deċiża minn dina l-Qorti, qabel xejn, hija dik rigwardanti l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni bennali sollevata mill-konvenut nomine għar-rigward tar-rifużjoni tal-allegat dazju eċċessiv imħallas mill-atturi nomine fuq l-ewwel sitt (6) partiti minnu ndikati fil-prospett a fol: 5 tal-proċess, iġifieri dawk il-partiti li tħallsu fil-perijodu mis-17 ta' Diċembru, 1955 sat-8 ta' Lulju, 1956 inklusivament, mingħajr il-kondizzjoni "under protest".

Ikkunsidrat:

Li l-atturi qegħdin jippretendu li l-konvenut nomine ma *jistax jeċċepixxi b'suċċess l-imsemmija preskrizzjoni, għaliex* it-trattivi anki dwar dawna l-partiti kienu jiddipendu minn deċiżjoni tal-kawża li kien hemm pendenti, fuq tipi ta' żraben analogi, quddiem il-Qorti u li wara li ġew deċiżi dawna l-

kawżi l-konvenut nomine irrinunzja għall-istess preskrizzjoni bir-rikonoxximent tal-pretensjoni tal-atturi.

Li l-konvenut nomine qiegħed jikkontendi li ż-żmien tal-preskrizzjoni ma kienx sospiż u f'kwalunkwe każ, għalkemm iddikjara li jirrifondi d-dazju dwar l-imsemmija partiti wara d-deċiżjoni tal-kawża, kompla jsostni li l-konvinzjoni tad-dipartiment hija li dak li hu ulterjuri għal sentejn qabel it-talba "ma konniex inħallsuh".

Ikkunsidrat:

Li mix-xhieda ta' Dr. Victor Ragonesi u mill-kumpless tal-korrispondenza esibita, jirriżulta li ġia mis-sena 1958, il-konvenut nomine, permezz ta' Joseph Farrugia, kien talbu "*biex iżomm kollox sospiż" sakemm tiġi deċiża kawża pen*denti fuq tipi ta' żraben bħal dawk in diskussjoni u li sakemm ma tiġi deċiża dina l-kawża, il-konvenut nomine ma jistax jiddeċidi xejn, u għalhekk saret l-intiża li Dr Ragonesi, għall-atturi, ma jkomplix jikkorrispondi mad-Dipartiment, jew jintaqa' ma' Farrugia fuq dina l-kwistjoni qabel ma tiġi deċiża dina l-kawża (fol: 30). Dana d-diskors huwa ripetut mill-attur, li kompla jżied li wara d-deċiżjoni tal-kawża l-konvenut nomine ammetta miegħu li, kien pront jirrifondi d-dazju anki ta' dawk il-partiti li ma tħallsux "under protest" (fol: 32).

Li, *il-kawża li minnha* kienet tiddependi d-deċiżjoni tad-Dwanier dwar ir-rifiusjoni tal-imsemmija partiti, ġiet deċiża fil-21 ta' Marzu, 1960, minn dina l-Qorti, diversament presjeduta, u oħra simili ġiet deċiża sussegwentement fit-8 ta' Jannar 1963. F'dawna ż-żewġ kawżi ġiet ordnata r-rifusjoni tad-dazju eċċessiv dwar diversi tipi ta' żraben; u huwa wkoll sintomatiku *li fl-ewwel waħda ma ġietx sollevata l-*preskrizzjoni u sussegwentement irtirata.

Ikkunsidrat:

Li wara d-deċiżjoni tal-imsemmija żewġ kawżi il-konvenut nomine wisq koerentement mal-imġieba kollha tiegħu f'dina l-vertenza irrikonoxxa l-kreditu tal-atturi, anki għarrigward tal-partiti in kwistjoni meta r-rappreżentant tiegħu fid-Dipartiment, qalilhom "Hemm kollox sewwa, hemm ser intukom kollha" (fol: 32). Dina l-ammissjoni ġiet konfermata minn Farrugia fid-depożizzjoni tiegħu a fol: 38 fejn qal: "L-ittra tad-9 ta' Mejju 1963 (fol. 22) ktibta jiena. Jiena niftakar li fl-epoka ta' dina l-ittra kien hemm mument li lill-attur għidtilhom li ser inħallsuhom..." u kompla jgħid: "Jiena meta għidt "ser inħallas" kont qiegħed nirriferixxi għall-partiti 530 u 532 u l-oħrajn kollha, għaliex wara s-sentenza li semmejt ma deherlix li kien hemm aktar diffikultajiet u ma konniex sejrin nipprovokaw kawża fuq l-istess ħaġa".

Ikkunsidrat:

Li, ix-xhud Farrugia kien korrett u imparzjalment ikkontribwixxa għas-soluzzjoni ġusta ta' dina l-kwistjoni; u f'dina l-aħħar dikjarazzjoni wera li d-dipartiment kien pront li jaderixxi għat-talba tal-atturi biex jevita kawża fuq materja analoga għal dik li kienet ġiet deċiża bl-imsemmija sentenzi.

Ikkunsidrat:

Li taħt dawna ċ-ċirkostanzi anki kieku ma kienx hemm kawża sospensiva tal-preskrizzjoni. li mhuwiex il-każ, l-istess preskrizzjoni tinsab miksura billi l-konvenut nomine irrikonoxxa d-dritt tal-atturi, li kontra tagħhom dik il-preskrizzjoni kienet bdiet miexja (Art. 2238 Kod. Ċiv.); u rikonoxximent simili, billi sar wara li l-preskrizzjoni kienet għalqet, jammonta għal rinunzja tal-preskrizzjoni ġa kompjuta (Kollez. XXXVII, i,i 544) riżultanti mill-fattijiet ġa fuq indikati, li ma jistgħux jittieħdu b'ħaġa oħra ħlief bħala rinunzja tal-preskrizzjoni jew ammissjoni tad-dejn (Kollez. XXXVIII. ii, 710).

Inoltri, huwa risaput, li f'materja ta' preskrizzjonijiet qosra, bħal dik in disamina, dawna mhumiex ammissibbli jekk id-debitur, b'att tiegħu spontanew ta' assunzjoni ta' ċertu sistema ta' difiża, ipoġġi ruħu fi stat ta' fatt li jirrendi inkompatibbli l-pożizzjoni ġuridika tiegħu mal-presunzjoni kostitwenti l-fondament ta' dawk il-preskrizzjonijiet u l-forma permessa mill-liġi lill-kreditur biex jikkumbatti dik il-preskrizzjoni (Kollez. XXXVII, i, 307, 727). Fuq dana l-pont tant dak li jirriżulta mill-konversazzjoni ta' Dr Ragonesi, kif ukoll l-atteġġjament *tal-konvenut nomine* dwar dina r-rifusjoni — liema atteġġjament ipperdura wkoll fil-kors tal-kawża — jinduċi dina l-Qorti li issegwi l-prinċipji ġa fuq enunċjati, u anki taħt dana l-aspett, tiskorta l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni fuq riferita.

Ikkunsidrat:

Li mhuwiex il-każ li dina l-Qorti teżamina l-kwistjoni relativa għall-pagament tad-dazju li sar "under protest" o meno, għaliex dwar l-ewwel sitt partiti ma ġiex pruvat li l-pagament tad-dazju sar b'dana l-mod; u f'kwalunkwe każ, dina l-indaġini mhiex meħtieġa, għaliex il-Qorti irriteniet li l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni sollevata mill-konvenut nomine dwar l-imsemmija sitt partiti ta' żraben mhix sostenibbli. Għalhekk kienet tkun frustranea kwalunkwe deċiżjoni dwar il-klawsola "under protest", fuq l-iskorta tal-interpretazzjoni tal-art. 2223 tal-Kodiċi Ċivili.

Għal dawna l-motivi:

Tiddeċidi billi tiċħad l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni biennali sollevata mill-konvenut nomine dwar ir-rifusjoni tad-dazju żejjed tas-sitt partiti fuq riferiti, bl-ispejjeż kontra tiegħu.

Omissis.